

Concello de
Vilagarcía de Arousa
Conservatorio Profesional de Música

Programación
DIDÁCTICA
FUNDAMENTOS DE COMPOSICIÓN
Grao Profesional

Índice

1.Introdución	4
1.1.Marco Legal.....	4
1.2.Características do centro	6
1.3.Características do alumnado	6
2.Obxectivos xerais das ensinanzas musicais	8
2.1.Grao elemental	8
2.2.Grao Profesional.....	9
3.Obxectivos específicos das ensinanzas musicais	10
4.Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de Fundamentos de Composición.	11
4.1.Grao Profesional da materia de Fundamentos de composición	11
4.1.1.Obxectivos	11
4.1.2.Contidos.....	12
4.1.3.Criterios de Avaliación do Grao Profesional	14
4.1.3.1.Procedementos e ferramentas de avaliación	14
4.1.3.2.Criterios de cualificación aplicables a todos os cursos	15
4.1.3.3.Sistema de control da asistencia do alumnado	15
4.1.3.4.Medidas de recuperación ao longo do curso académico.....	16
4.1.3.5.Procedementos de recuperación da convocatoria ordinaria	16
4.1.3.6.Procedementos de recuperación da convocatoria extraordinaria ...	16
4.1.3.7.Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	16
5.Metodoloxía	18
5.1 Principios metodolóxicos	18
5.2 Métodos didácticos.....	19
6. Atención á diversidade	20
7. Temas transversais	21
7.1.Educación en valores	21
7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's).....	22
8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas	23
8.1. Actos institucionais	23
8.2. Cursos e clases maxistras.....	24
8.3. Audicións.....	24
8.4. Outros.....	24
9. Secuenciación por cursos	25
9.1. Curso: 6º de grao profesional	25
9.1.1.Obxectivos	25

9.1.2. Contidos.....	25
9.1.3. Criterios de avaliación.....	26
9.1.3.1. Mínimos esixibles	26
9.1.4. Recursos didácticos	27
10. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica	30
11.Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento	32
12.ANEXOS	33
12.1.Probas de acceso a outros cursos do grao profesional (2º, 3º, 4º,5º e 6º cursos) ..	33
12.1.1. Normativa Xeral.....	33
12.2.Premios Fin de Grao.....	34
12.2.1.Contidos da proba	34
12.2.2.Criterios de avaliación	34

1.Introdución

A presente Programación Didáctica de Fundamentos de composición está baseada na secuenciación dos obxectivos, contidos e criterios de avaliación ao longo do sexto curso do grao profesional, e foi realizada polo profesorado do departamento de Teoría da Musical/Linguaxe musical de acordo co currículo oficial vixente para a materia e co proxecto educativo do centro, como así establecen os artigos 5º e 10º do capítulo II dos Decretos 198/2007 e 203/2007, do 27 de setembro, respectivamente.

Este documento inclúe, ademais dos obxectivos e contidos, a metodoloxía que se vai a seguir (indicando materias e recursos didácticos que se empregarán), a avaliación e os seus tipos, procedementos e ferramentas (tanto da aprendizaxe coma da ensinanza e da propia programación), a atención á diversidade, e outras informacións que consideramos de interese e necesidade para levar a cabo o proceso de ensinanza-aprendizaxe.

Entendemos esta programación didáctica como un instrumento flexible, que permite adaptarse ás circunstancias concretas do alumnado en cada momento do seu proceso de aprendizaxe, pero ao mesmo tempo, tamén como marco de referencia que lle dá forma á nosa ensinanza garantizando que aqueles alumnos e alumnas dun mesmo nivel, e incluso con diferente profesorado, poidan acceder a unha ensinanza que favoreza a consecución dunhas competencias mínimas equiparables.

1.1.Marco Legal

Para a elaboración desta programación didáctica tivéronse en conta os documentos legais que figuran a continuación, tendo presente o reflectido no Artigo 1.2 do Decreto 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento Orgánico dos Conservatorios que explicita *“Tamén será de aplicación aos conservatorios de música e de danza de titularidade das entidades locais, e aos centros privados de ensinanza de música e de danza en todos aqueles aspectos que non contraveñan o establecido na súa lexislación específica e os límites fixados por ela”*. Figuran clasificados atendendo á súa data de publicación, de menor a maior antigüidade:

- **REAL DECRETO 428/2013, do 14 de xuño**, polo que se establecen as especialidades docentes do Corpo de Profesores de Música e Artes Escénicas vinculadas ás ensinanzas de Música e Danza
- **ORDE do 29 de setembro de 2015** pola que se convocan os premios extraordinarios nas ensinanzas artísticas profesionais nas modalidades de música, danza e de artes plásticas e deseño na Comunidade Autónoma de Galicia, correspondentes ao curso 2014/15. DOG do 6 de outubro de 2015.
- **CIRCULAR 6/2012** da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se determinan as titulacións mínimas esixibles para a impartición das ensinanzas regradas de música nos Conservatorios de Música non dependentes da Consellería de Cultura, Educación e O.U. , e nos centros autorizados

- **DECRETO 229/2011**, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG 21 de decembro de 2011.
- **CIRCULAR 15/2011** da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se ditan instrucións para determinados aspectos do funcionamento dos conservatorios elementais e profesionais de música e danza.
- **ORDE do 4 de agosto de 2011** pola que se desenvolve o Decreto 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento Orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 18 de agosto de 2011.
- **DECRETO 223/2010**, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 19 de xaneiro de 2011.
- **ORDE do 28 de xullo de 2008**, pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 18 de agosto de 2008.
- **CIRCULAR 21/2008** da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se regula a avaliación e cualificación dos alumnos e das alumnas que cursan as ensinanzas elementais de música e danza dispostas nos decretos 196/2007, do 20 de setembro e 198/2007, do 27 de setembro, polos que se establece a ordenación das ensinanzas de grao elemental de danza e de música, respectivamente.
- **ORDE do 8 de febreiro de 2008**, pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música que se establecen na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG do 26 de febreiro de 2008.
- **DECRETO 198/2007**, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música. DOG do 25 de outubro de 2007.
- **DECRETO 203/2007**, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 31 de outubro de 2007.
- **CIRCULAR 9/2007** da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se ditan instrucións sobre o desenvolvemento das ensinanzas elementais e profesionais de música establecidas na Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación.

1.2. Características do centro

A creación do Conservatorio Profesional de Música de Vilagarcía de Arousa ven reflectida no Decreto 222/2000, de 13 de setembro, e autorizada a súa posta en funcionamento pola Orde do 6 de xullo de 2005, ámbalas dúas da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia.

É un centro público e oficial no que se imparten na actualidade os graos elemental e profesional das ensinanzas de réxime especial de música reguladas pola Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación.

Sito no Auditorio Municipal de Vilagarcía de Arousa, na Avda. da Mariña nº 27.

O centro sitúase na bisbarra do Salnés. A actividade musical da zona xira en torno á existencia deste centro, de bandas de música, asociacións culturais e coros. Existe en Vilagarcía de Arousa, e tamén de titularidade municipal, unha Escola Municipal de Música así coma escolas de música privadas. O mesmo sucede noutros municipios da comarca.

O propio Conservatorio e o Concello de Vilagarcía de Arousa, programan actividades musicais. A cidade carece de fonoteca pública e de biblioteca musical especializada (a excepción da do propio centro).

A maiores da actividade docente da ensinanza de música, no Centro realízanse diferentes actividades extraescolares e complementarias co obxectivo de completar a formación do alumnado: concertos, Masterclass, Seminarios, conferencias e cursos de especialización, e outros.

A ensinanza que se imparte no Conservatorio Profesional de Música de Vilagarcía de Arousa é a de música, regulada pola Lei 2/2006, do 3 de maio, de Educación e polo Real Decreto 1577/2006, do 22 de decembro polo que se fixan os aspectos básicos das ensinanzas profesionais de música, sendo na Comunidade Autónoma de Galicia os decretos polos que se regula o grao elemental e profesional o 198/2007, do 27 de setembro, e 203/2007, do 27 de setembro.

1.3. Características do alumnado

O centro conta cunha media de 125 alumnos e alumnas, variando a súa procedencia segundo a idade e o curso que realizan. Así, a maioría do alumnado pertence ao Concello de Vilagarcía de Arousa aínda que tamen é salientable o número de alumnos/as doutros concellos limítrofes.

As principais motivacións para o estudo neste Centro son:

- A obtención dun título que lles abra saídas profesionais, e que posibilite a continuidade de estudos no grao superior de música.
- O interese polo estudo dunha especialidade instrumental.
- A calidade da ensinanza.

– A localización do Conservatorio.

As expectativas de futuro do alumnado varían segundo o grao no que se atopan: os/as alumnos/as de grao elemental teñen como principal obxectivo obter unha formación que lles permita gozar da música e poder continuar os seus estudos. O alumnado do grao profesional manifesta as súas preferencias por dedicarse á docencia e á práctica instrumental (orquestra, banda, coro, cámara, solista, etc.), e, se cadra, continuar os seus estudos nun Conservatorio Superior de Música.

No estudo individual do alumnado resalta o esforzo, a análise do repertorio e a comprensión do mesmo. Como gran problema sobresa a falta de tempo, especialmente no grao profesional, debido á gran cantidade de horas que o alumnado pasa no seu centro de ensinanza obrigatoria. Outros problemas son a falta de organización, de constancia e concentración no estudo.

O clima existente entre o alumnado e o profesorado do centro é óptimo, sendo este un dos valores máis apreciados por ambas partes.

Como conclusión, extraemos que ao ser este un centro de ensinanzas artísticas o grao de satisfacción do alumnado co centro é alto, por non ser obrigatorios os devanditos estudos.

2. Obxectivos xerais das ensinanzas musicais

2.1. Grao elemental

O artigo 2º do capítulo I do Decreto 198/2007, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música, indica que a finalidade deste grao é promover a autonomía do alumnado para que a súa capacidade de expresión musical adquira a calidade artística necesaria que permita acceder ao grao profesional.

Esta finalidade acadaríase coa consecución dos obxectivos ou capacidades ao longo dos catro cursos dos que consta o grao elemental e que o artigo 3º do capítulo I do mesmo Decreto enumera:

- a) Apreciar a importancia da música como linguaxe artística e medio de expresión cultural dos pobos e das persoas.
- b) Expresarse con sensibilidade musical e estética para interpretar a música de diferentes épocas e estilos, gozar con ela e enriquecer as propias posibilidades de comunicación e de realización persoal.
- c) Coñecer e valorar a importancia da respiración e do dominio do propio corpo no desenvolvemento da técnica instrumental, da calidade do son e da interpretación.
- d) Relacionar os coñecementos musicais coas características da escritura e da literatura do instrumento da especialidade, coa finalidade de adquirir as bases que permitan desenvolver a interpretación artística.
- e) Interpretar en público, coa necesaria seguridade en si mesmo, para vivir a música como medio de comunicación.
- f) Interpretar música en grupo habituándose a escoitar outras voces ou instrumentos, e adaptarse harmónicamente ao conxunto.
- g) Ser consciente da importancia do traballo individual e adquirir a capacidade de escoitarse e ser crítico consigo mesmo.
- h) Valorar o silencio como elemento indispensable para o desenvolvemento da concentración, a audición interna e o pensamento musical.
- i) Ser consciente da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.
- j) Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

2.2. Grao Profesional

O Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanza profesional de réxime especial de música, indica no artigo 2º que a súa finalidade é proporcionarlle ao alumnado unha formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música, ordenándose en catro funcións básicas: formativa, orientadora, profesionalizadora e preparatoria para estudos posteriores.

Esta finalidade acádase ao longo dos seis cursos dos que consta este grao coa consecución dos seguintes obxectivos que aparecen enumerados no artigo 3º do mesmo Decreto:

- a) Habituar a escoitar música e establecer un concepto estético que permita fundamentar e desenvolver os propios criterios interpretativos.
- b) Desenvolver a sensibilidade artística e o criterio estético como fonte de formación e enriquecemento persoal.
- c) Analizar e valorar a calidade da música.
- d) Coñecer os valores da música e optar polos aspectos xurdidos dela máis axeitados para o desenvolvemento persoal.
- e) Participar en actividades de animación musical e cultural que permitan vivir a experiencia de transmitir o gozo da música.
- f) Coñecer e empregar con precisión o vocabulario específico relativo aos conceptos científicos da música.
- g) Coñecer e valorar o patrimonio musical como parte integrante do patrimonio histórico e cultural.
- h) Tomar conciencia da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.
- i) Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

3. Obxectivos específicos das ensinanzas musicais

A diferenza do Decreto 198/2007, que establece a ordenación do currículo das ensinanzas elementais, no Decreto 203/2007 de ordenación das ensinanzas profesionais recóllense no artigo 6º os obxectivos específicos destas, que serán desenvolvidos de xeito máis concreto no currículo de cada materia e que citaremos nos seguintes apartados deste mesmo punto.

Estes obxectivos específicos ou capacidades que deben ser adquiridos polo alumnado do grao profesional das ensinanzas de música son:

- a) Superar con dominio e capacidade crítica os contidos e os obxectivos formulados nas materias que compoñen o currículo da especialidade elixida.
- b) Coñecer os elementos básicos das linguaxes musicais, as súas características, as funcións e as transformacións nos contextos históricos.
- c) Utilizar o oído interno como base da afinación, da audición harmónica e da interpretación musical.
- d) Formar unha imaxe axustada das posibilidades e das características musicais de cada un, tanto a nivel individual como en relación co grupo, coa disposición necesaria para saber integrarse como un membro máis del ou para actuar como responsable do conxunto.
- e) Compartir vivencias musicais de grupo na aula e fóra dela que permitan enriquecer a relación afectiva coa música, a través do canto e da participación instrumental en grupo.
- f) Valorar o corpo e a mente para utilizar con seguridade a técnica e poder concentrarse na audición e na interpretación.
- g) Relacionar e aplicar os coñecementos adquiridos en todas as materias que compoñen o currículo, nas vivencias e nas experiencias propias para acadar unha interpretación artística de calidade.
- h) Coñecer e aplicar as técnicas do instrumento ou da voz de acordo coas exigencias das obras.
- i) Adquirir e demostrar os reflexos necesarios para resolver eventualidades que xurdan na interpretación.
- j) Cultivar a improvisación e a transposición como elementos inherentes á creatividade musical.
- k) Interpretar individualmente ou dentro da agrupación correspondente obras escritas en todas as linguaxes musicais, afondando no coñecemento dos estilos e das épocas, así como nos recursos interpretativos de cada un destes.
- l) Actuar en público con autocontrol, dominio da memoria e capacidade comunicativa.

4. Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de Fundamentos de Composición.

4.1. Grao Profesional da materia de Fundamentos de composición

En canto aos elementos curriculares do grao profesional que serviron de base para a elaboración desta programación, figuran no Anexo II do Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música e son os seguintes:

4.1.1. Obxectivos

As ensinanzas de técnicas de composición dos estudos profesionais de música terán como obxectivo contribuir a desenvolver no alumnado as seguintes capacidades:

- a) Coñecer os principais elementos e procedementos compositivos das distintas épocas e autores, desde o canto gregoriano ata a actualidade.
- b) Utilizar os principais elementos e procedementos compositivos das épocas barroca, clásica e romántica.
- c) Realizar pequenas obras libres co fin de estimular o desenvolvemento da espontaneidade creativa.
- d) escoitar internamente os elementos e procedementos compositivos estudados tanto na análise de obras coma na realización de exercicios escritos.
- e) Analizar obras desde diferentes puntos de vista que permitan avanzar na súa comprensión.
- f) Coñecer a interrelación dos procedementos compositivos das distintas épocas coas estruturas formais que deles derivan.
- g) Identificar a través da audición os procedementos aprendidos.
- h) Tocar nun instrumento polifónico a forma esquemática dos procedementos compositivos básicos estudados.
- i) Tocar nun instrumento polifónico os traballos realizado
- j) Coñecer as normas de construción das melodías para o seu uso no contrapunto.
- k) Coñecer as normas de condución harmónica das voces.
- l) Interiorizar os elementos estudados a través da súa realización no piano.
- m) Coñecer os principais elementos e procedementos compositivos que interveñen no sistema tonal: notas alleas á harmonía, notas de paso, floreos,... así como os acordes de 9ª, escalas auxiliares, III e VII graos rebaxados

- n) Coñecer as variantes plagais, progresións modulantes, dominantes secundarias tanto nos exercicios harmónicos coma na práctica da composición.
- o) Coñecer outras formas de pensamento ou organización melódica e a súa transformación, o Tema, motivos xeratrices, células rítmicas, etc..., para o seu uso na práctica compositiva
- p) Identificar a través da audición os elementos aprendidos.
- q) Estimular o desenvolvemento da espontaneidade creativa.
- r) Coñecer as normas do contrapunto ata catro voces e as do contrapunto de 1ª, 2ª, 3ª, 4ª e 5ª especie
- s) Coñecer as posibilidades técnicas que aporta o estudio dos recursos imitativos na elaboración das obras
- t) Interiorizar os elementos estudados a través da súa realización no piano
- u) Identificar a través da audición os elementos aprendidos

4.1.2.Contidos

· PRÁCTICA DO CONTRAPUNTO SIMPLE

- O cantus Firmus.
- Normas xerais harmónicas e melódicas.
- O contrapunto severo.
- Contrapunto a dúas partes: especies.
- Contrapunto a tres: mixtura de especies.
- Contrapunto libre.

O CORAL

- Orixe e evolución.
- O coral harmonizado e figurado.
- Práctica do contrapunto imitativo:
  - A imitación: rigorosa e libre a 8ª, 5ª, 4ª e a outros intervalos.
  - A imitación directa, contraria, retrógrada, retrógrada-contraria, rítmica, de liña de sons, a contratempo, interrompida, periódica e por aumentación e diminución.
  - O canon: aberto e pechado, finito e infinito.
  - O canon dobre a 8ª.

PRÁCTICA DO CONTRAPUNTO INVERTIDO OU TROCADO

- Xeralidades.

- Contrapunto invertible a 8^a.
- A invención: O elemento temático: Os episodios. A coda conclusiva. Plan tonal e formal.
- Ampliación dos coñecementos harmónicos:
- Harmonía alterada natural.
- Acordes de 9^a, 11^a, 13^a e sobre tónica.
- Iniciación do estudo da harmonía alterada e da modulación por enharmonía.
- Estudio das notas alleas, a nota pedal.
- O baixo temático.

ANÁLISE

Estudio analítico dos diferentes elementos da linguaxe musical: forma, ritmo, melodía, harmonía, transformación temática, verticalidade, modulación, cadencia, análise sonora, parámetros do son, densidade sonora, etc..

Análise de todos eles a partir de obras de diferentes épocas e autores.

PRÁCTICA COMPOSITIVA

A melodía acompañada: estudio e realización de acompañamentos pianísticos tanto escritos como improvisados a partir de modelos harmónicos dados e fórmulas rítmicas de acompañamento previamente analizadas en obras de estudio (barrocas, clásicas, etc...), arpejos, acordes en bloque, obstinatos, baixo Alberti, ... Tratamento da liña do baixo e do motivo do acompañamento. Composición de variantes tanto harmónicas como rítmicas destes acompañamentos feitas polo alumnado de xeito libre.

CONSTRUCCIÓN DE FRAGMENTOS FRASEOLÓXICOS

Motivos, semifrases e frases: binarias, ternarias, simétricas, asimétricas; afirmativas, negativas; conclusivas, suspensivas; unitónicas, modulantes, as cadencias como elementos de puntuación; arcos melódicos e puntos climáticos; a melodía vocal e instrumental.

FORMULACIÓNS DE CONTINUIDADE NO ENTORNO DA CREACIÓN MUSICAL

A repetición, a variante, a diversidade, o contraste e carencia de relación; as ideas melódicas contrastantes, elementos de transición (as progresións, imitacións, modulacións como recursos mais empregados) entre ideas; a frase musical como elemento artellador e configurados da forma musical. Construcción de pequenas formas pechadas: A, A-B, A-B-A, etc... e abertas, partindo das devanditas estruturas melódicas.

4.1.3. Criterios de Avaliación do Grao Profesional

Deben garantir unha avaliación sistemática e obxectiva. Resumíndoos podemos sinalar os seguintes apartados:

- Escritura musical. Sobre baixo ou tiple ou dun esquema harmónico dado ou propio; contrapunto riguroso en especies, invertible e imitativo; estudo das técnicas de imitación; harmonización de corais a capella en estilo de J.S. Bach; realización de motetes en estilo renacentista. Identificación auditiva dos elementos da forma a pequena e gran escala. Identificación de erros
- Identificación analítica de elementos morfolóxicos e sintácticos e a forma a pequena e gran escala. Identificación de erros
- Improvisación de tipo homofónico ou horizontal a partir de esquemas dados e en diversos estilos históricos
- Interpretación ao piano dos exercicios realizados

4.1.3.1. Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación ten dúas vertentes:

Avaliación continua. O/A profesor/a valorará de forma constante o progreso do/a alumno/a durante o curso, así como a súa actitude e asistencia, reco-llendo dita información no caderno de aula.

Avaliación puntual. Valorarase os traballos cotias segundo os criterios e contidos establecidos. Para a avaliación das mesmas utilizarase o referido no seguinte anexo podendo desentocar nunha proba específica e global ao final do curso, se o/a alumno/a non labora un mínimo esixible.

Os instrumentos de avaliación deben ser obxectivos, fiables e ponderables, capaces de discriminar niveis de rendemento a través de escalas cuantitativas (numéricas) e cualitativas (cualificacións). A avaliación estará centrada fundamentalmente nos contidos de tipo práctico e teórico, priorizándose as probas escritas e a entrega de traballos compositivos realizados polo alumnado ó longo do curso. Polo tanto, empregaranse como ferramentas de avaliación as seguintes: exámenes trimestrais teórico prácticos, observación sistemática, diaria e individual de cada alumno/a; material de clase do/a alumno/a; anotacións periódicas do/a profesor/a e realización de traballos en grupo nas que os/as alumnos/as deberán amosar os coñecementos adquiridos.

4.1.3.2. Criterios de cualificación aplicables a todos os cursos

---

1	Carencia total de traballo individual
---	---------------------------------------

2-3	Graves dificultades co desenvolvemento dos procedimentos propostos Interrupcións na labor proposta Acusada falta de traballo Escaso dominio dos procedimentos Falta de control técnico das diferentes aplicacións da obra
-----	---

4	Insuficiencia do nivel preciso e aceptable segundo os criterios de avaliación de cada curso Falta de continuidade na labor Pobre recuperación dos atrancos Actitude negativa e falta de interese na matéria
---	--

5-6	Seguridade xeral nos traballos Traballo técnico-compositivo adecuado Limitación no uso de recursos musicais Evidencia dunha coidada preparación
-----	--

7-8	Composición das pezas propostas de xeito creativo e con sentido da proporcionalidade musical aceptable e coherente. Bo desenvolvemento nas diferentes aplicacións dos fundamentos da composición
-----	--

9-10	Realización de todos os traballos propostos ao longo do curso con sentido da musicalidade atendendo aos parámetros e contidos tratados ata o momento. Comprensión dos detalles musicais e do carácter e estilo da obra ou exercicios, e todos os aspectos que conforman os traballos.
------	--

4.1.3.3. Sistema de control da asistencia do alumnado

Co obxectivo de controlar á asistencia do alumnado ás actividades lectivas deste centro, se contabilizarán as faltas de asistencia do seguinte xeito:

O alumnado que supere ás **TRES** faltas de asistencia **trimestrais** para materias dunha sesión semanal e **CATRO** faltas de asistencia para materias de dúas sesións semanais poderá ser avaliado en cada trimestre mediante unha proba específica. O profesorado desenvolverá esta proba no horario asignado ao/á alumno/a, no caso das materias in-

dividuais. No suposto das materias colectivas o profesorado indicará ao alumnado a data e hora de realización da proba.

O profesorado das diferentes materias deberá notificar ao/á titor/a e á Xefatura de Estudos cando o seu alumnado acade o número de faltas sinalado.

A Comisión de Coordinación Pedagóxica será o órgano que resolverá as incidencias ou casos excepcionais que podan acontecer.

Materias de 1 sesión semanal:

Instrumento, Piano complementario, Orquestra, Conxuntos, Novas tecnoloxías aplicadas á música, Itinerario de Fundamentos de Composición, Técnicas de Composición aplicadas á didáctica, Repentización e acompañamento, Música de cámara, Educación auditiva e vocal e Coro.

Materias de 2 sesións semanais:

Linguaxe musical (elemental e profesional), Harmonía, Análise e Historia da música.

A materia de **FUNDAMENTOS DE COMPOSICIÓN** trátase dunha disciplina de 1 sesión semanal, polo tanto, o límite de faltas de asistencia será de **TRES**.

4.1.3.4. Medidas de recuperación ao longo do curso académico

Consistirá nunha proba onde alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda a avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

4.1.3.5. Procedementos de recuperación da convocatoria ordinaria

No suposto en sexa necesario o/a alumno/a terá dereito a realizar un exame ao final do curso académico.

Consistirá nunha proba práctica, onde o/a alumno/a terá que realizar unha proba escrita nun máximo de 3 horas segundo o disposto nesta programación e proposto polo/a profesor/a para ese curso. Nela terá que amosar os obxectivos reflectidos nesta programación.

4.1.3.6. Procedementos de recuperación da convocatoria extraordinaria

Consistirá nunha proba práctica a celebrar nas datas que indique a Xefatura de Estudos do centro, na que o/a alumno/a presentará un programa segundo o reflectido no Informe da materia que se lle entregará xunto co Boletín de Cualificacións finais. Na devandita proba o/a alumno/a terá que amosar ter acadados os obxectivos reflectidos nesta programación.

4.1.3.7. Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso ao que aspira a acceder.

O profesorado titor/a será o/a encargado/a de propoñer a ampliación de matrícula informando ás familias, e solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias que cursa o/a alumno/a.

O profesorado das distintas materias informarán por escrito en relación ás capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos reflectidos nas diferentes programacións.

No suposto de que todos os informes sexan favorables, o/a titor/a presentará a proposta á dirección do Centro que a elevará ao Consello Escolar para a súa aprobación definitiva.

5. Metodoloxía

A materia de Fundamentos de composición impártese en clases colectivas, por elo a maior parte dos coñecementos se transmitirán segundo o modelo de clase maxistral. A pesar diso, ou mellor, precisamente por iso, deberá haber espazos onde o/a profesor/a poida ter uns minutos individualmente con cada un/unha dos/as alumnos/as para un mellor seguemento e para garantir un mellor aprendizaxe. Para dar reposta a todo o anterior, e de xeito xeral, as estratexias metodolóxicas adaptaranse á madurez do alumnado e aos factores contextuais da clase, como son o tempo dispoñible e os espazos e recursos cos que se conte.

5.1 Principios metodolóxicos

Os principios que rixen a elaboración desta programación didáctica dotándoa de coherencia e sentido son:

- **Actividade:** O carácter instrumental da especialidade de Piano require da práctica, polo que o principio de que as cousas se aprenden facéndoas vai implícito na nosa ensinanza.
- **Autonomía:** Cada alumno/a será orientado nas súas clases individuais e nos ensaios que se poidan realizar, ensinándolle a traballar de forma independente e a tomar decisións por si mesmo.
- **Creatividade:** Ao tratarse dunha ensinanza artística, toda actividade que realicemos tratará de estimular o pensamento e a imaxinación, buscando conseguir que os nosos/as alumnos/as non repitan soamente o que decimos e pedimos.
- **Individualización:** A nosa ensinanza da materia é individual a maior parte do tempo, algo que nos facilita que en cada clase se teña en conta a dimensión persoal e afectivo social de cada alumno ou alumna.
- **Flexibilidade e diversidade de estratexias didácticas:** Co fin de conseguir os obxectivos propostos poderemos realizar as adecuacións que fosen precisas na temporalización dos contidos.
- **Convivencia:** Nos casos en que as actividades da nosa ensinanza requiran de traballo en equipo fomentárase en todo momento un clima de cordialidade e respecto entre o alumnado.
- **Significación:** Esta será unha das vías de motivación que empregaremos, presentando o que se aprende como algo que será útil noutras situacións, que terá aplicación reais.
- **Interdisciplinabilidade:** Buscaremos relacionar os contidos da nosa materia cos das outras materias do currículo que cursa o noso alumnado para dotalos dunha maior significación

5.2 Métodos didácticos

Á hora de decidir os métodos didácticos para esta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes enfoques:

- **Modelo constructivista:** Tomando como idea principal que o coñecemento é unha construción persoal na que o/a alumno/a elabora significados propios a partir duns coñecementos previos, a través dunha actividade intelectual e práctica.
- **Aprendizaxe significativa:** Este modelo de aprendizaxe está moi relacionado co constructivista, xa que a adquisición de coñecemento polo/a alumno/a realízase construíndo sobre os seus propios esquemas, sumando información sobre a que xa ten, que lle será útil para aplicar noutras situacións.

Para que esto se produza, debemos ter en conta ao longo de toda actividade:

- a) Que o alumnado teña unha boa actitude, algo que se consegue facéndolle ver que o que están a facer ten sentido, é dicir ten unha razón, unha finalidade, así como fomentando o bo clima de clase, a autoconfianza, etc.
- b) Que o que se ensine presente unha estrutura lóxica dentro da materia, enfocando o traballo de forma globalizadora.
- c) Que as novas aprendizaxes se relacionen cos coñecementos previos, é dicir, os contidos deben ter significatividade psicolóxica.
- d) Que sexan conscientes da importancia do estudo individual, fomentando o interese e o respecto polo hábito de estudo e ensinándolles a maneira de que ese tempo sexa eficiente.

Explicación de materias por parte do/a profesor/a.

1. Corrección e realización de exercicios programados na aula.
2. Lectura de obras ou fragmentos (adaptados ós contidos dos cursos).
3. Audición de obras de diferentes épocas referidos ós contidos do curso.
4. Interpretación das obras ou exercicios realizados polo alumnado.
5. Análise de obras programadas para este fin e debate en grupo sobre as cuestións suscitadas plas mesmas.
6. Realización de traballos programados con este fin que deberán facer os/as alumnos/as fora da aula.

6. Atención á diversidade

A diversidade constitúe un valor que enriquece e diversifica a realidade, esixindo no plano educativo unha maior atención por parte do profesorado.

É un feito que os/as alumnos/as que acceden a un conservatorio presentan diferenzas individuais e non todos/as os/as alumnos/as aprenden ao mesmo ritmo nin teñen as mesmas capacidades, polo que será labor do profesorado adecuar a práctica docente ás necesidades e características do alumnado.

Para dar resposta á diversidade, desde a clase desta materia teremos en conta as seguintes pautas:

- Traballar con materiais abertos e flexibles, que expoñan diversas estratexias para o logro dos coñecementos.
- Ter en conta as diferenzas individuais e de grupo que se detectan na avaliación inicial: os intereses dos/as nenos/as, o contacto que tiveron coas actividades, as destrezas adquiridas, etc.
- Buscar orientación externa, de ser necesario, co propio centro como mediador.
- Respeitar o ritmo de aprendizaxe de cada alumno/a.
- Diversificar as actividades para lograr os obxectivos.
- Expor actividades de diferente dificultade e integrar aos/as alumnos/as na máis apropiada ao seu nivel.
- Fomentar a pedagogía do éxito, é dicir, valorar os pequenos logros de cada un e considerar positivamente o seu proceso de aprendizaxe.
- Potenciar o traballo das actitudes para lograr o respecto de todos

A atención á diversidade constitúe un indicador moi positivo da saúde do noso sistema educativo, xa que un sistema que tamén intenta dar resposta a todos eses nenos e nenas con deficiencias a nivel persoal e con características cognoscitivas por encima da media, é un sistema educativo cercano ás necesidades reais do educando. Neste sentido a nosa programación didáctica intentará establecer os instrumentos necesarios, en consonancia cos outros documentos do centro, para lograr unha educación musical comprensiva e de calidade.

7. Temas transversais

A nosa materia tamén trata esta serie de elementos transversais que son abordados desde cada unha das diferentes asignaturas que comprenden o currículo das ensinanzas de réxime especial de música, e que nos dan a oportunidade de reflexionar sobre a dimensión máis persoal da educación.

7.1. Educación en valores

Á hora de abordar a educación en valores seguiranse as seguintes consignas:

- A **educación ambiental** tratarémola a través do coidado pola produción excesiva de sons por parte do alumnado, a concienciación sobre contaminación acústica, e a través da importancia que se lle debe de dar ao silencio como marco de calquera actividade musical.
- En canto á **educación para a saúde**, abordarámola a través da práctica corporal, aprendendo a apreciar e valorar o propio corpo e as súas posibilidades de movemento, tendo en conta e incidindo sobre a educación postural e a adquisición dun correcto tono muscular. Ademáis, a música, polos seus compoñentes afectivos, fisiolóxicos e intelectuais, tamén incide de forma positiva no equilibrio persoal e anímico das persoas.
- No referente á **educación para a igualdade de sexos**, partiremos de que a música non está relacionada co sexo do alumnado, e de que toda actividade musical en grupo partirá do principio de integración, de colaboración e de respecto mutuo entre os integrantes da clase independentemente do sexo ao que pertencen.
- A **educación para a paz e a tolerancia** traballarase a partir de pezas doutras culturas e das relacións que se establezan coas persoas da contorna.
- A **educación para o lecer** traballarase a partir do concepto productivo do ocio, a través da asistencia a concertos, audicións, recitais e outras actividades culturais, ademáis de fomentar a escoita de música e a lectura de libros relacionados co traballado en clase.
- En canto á **educación do consumidor** trataremos que o alumnado adquira unha actitude crítica ante o fenómeno musical, axudándolles a forxar un criterio á hora de decantarse por diferentes versións, e propiciando dese modo un aumento da súa capacidade de elección á hora de consumir música.
- Para rematar, a **educación moral e cívica** abordarámola ao ter presente o respecto ás normas e a necesidade da súa existencia como poden ser á hora de tocar en grupo: a entrada simultánea, o mantemento do plano sonoro adecuado, a actitude de escoita e respecto aos demais... Todas estas normas estarían referidas aos/ás compañeiros/as, ao material da aula, ao/á profesor/a, etc.

7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)

Hoxe en día é difícil pensar nun modelo pedagóxico que non se complemente cos recursos tecnolóxicos, permitindo unha formación máis completa e posibilitando unha renovación na pedagogía e na didáctica. A educación ten que avanzar ao paso da sociedade co fin de enriquecerse mutuamente.

Para este caso, as TIC son unha ferramenta favorable utilizando un software de edición de partituras, tanto no tocante a unha boa edición de escritura, ou como unha escoita activa dos exercicios a desenvolver.

8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

Segundo o establecido no Proxecto Educativo de Centro en referencia ás actividades culturais e de promoción das ensinanzas:

A. Terán a consideración de actividades complementarias as organizadas durante o horario escolar polo Conservatorio, dacordo cos seus proxectos e programacións e que teñen un carácter diferenciado das actividades propiamente lectivas, polo momento, espacio ou recursos que utilizan.

Son actividades complementarias fixas as seguintes:

- Audicións
- Concertos trimestrais e finais
- Aqueloutras que así o determine o centro a traves dos órganos competentes.

B. Terán a consideración de actividades extraescolares as encamiñadas a potenciar a apertura do centro ó seu entorno e á procura da formación integral do alumnado. As actividades extraescolares realizaránse, sempre que sexa posible, fora do horario lectivo, terán carácter voluntario para o alumnado e buscarán a implicación activa de toda a comunidade educativa.

Son actividades extraescolares as seguintes:

- Os intercambios educativos/culturais con outros centros
- As viaxes, excursións ou saídas culturais
- Os cursos ou cursiños
- Aqueloutras que así o determine o centro a traves dos órganos competentes.

C. Poderanse organizar outras actividades no centro a proposta de calquera membro da comunidade educativa que sexan de interés tanto para o centro coma para os destinatarios aos que vai dirixida. En calquera caso as propostas doutras actividades deberán seguir os puntos enumerados anteriormente no apartado que corresponda.

O alumnado do centro terá o dereito de asistir, aínda que non a obriga, ás actividades culturais e de promoción das ensinanzas que se organicen dende os distintos Departamentos, agás nas audicións, onde si deberán participar.

8.1. Actos institucionais

Dende hai xa varios cursos académicos temos xa institucionalizados unha serie de concertos, de xeito que pasaran a formar parte da programación estable do centro. Seguindo esta liña de continuidade, as posibles participacións do alumnado do centro sería nos seguintes actos:

- Concerto de Santa Cecilia: Terá lugar ao redor do 22 de novembro de cada ano.

- Concerto de Nadal : a celebrar na dúas semanas anteriores ás vacacións de Nadal.
- Concerto das Letras Galegas: coincidindo coa celebración desta data no mes de maio de cada ano.
- Concerto Fin de Grao: a celebrar a finais do mes de maio de cada ano, en ocasións coincidindo co Concerto das Letras Galegas.
- Concerto de Fin de Curso: a celebrar antes da avaliación final do curso.

Ademais das actividades que se realicen no seo do propio centro, intentarase celebrar concertos en salas ou espazos que permitan unha maior proxección da nosa tarefa profesional.

8.2. Cursos e clases maxistrals

Os cursos e clases maxistrals que se desexen organizar, unha vez propostos no departamento correspondente trasladaranse ao Claustro de profesores e Consello Escolar onde se debaterán, e se son autorizados pasarán a ter a consideración de actividades extraescolares ou complementarias do centro.

No caso de que os diferentes departamentos teñan algunha proposta, esta deberá ser tratada no mes de setembro e incluída na Programación Xeral Anual. As propostas posteriores a esta data, poderán terse en conta, sempre que sexan autorizadas polo Consello Escolar.

8.3. Audicións

Atendendo ao que se contempla nos currículos de Grao Elemental e de Grao Profesional, o centro organizará audicións públicas de alumnos/as que se celebrarán de forma continuada ao longo do curso.

O centro organizará dous ou tres períodos de audicións anuais, nas que o alumnado deberá participar como mostra do traballo realizado na clase, interpretando a ou as obras que o/a seu/súa profesor/a lle asigne, sexa en grupo ou como solista.

8.4. Outros

O centro colabora con entidades públicas e privadas participando en eventos organizados por estes, ou ben polo Concello de Vilagarcía de Arousa a través dos distintos departamentos ou Concellerías. O profesorado poderá propoñer alumnado para a súa inclusión nestas actividades.

9. Secuenciación por cursos

A continuación desenvólvese a programación didáctica de Fundamentos da composición do grao profesional.

9.1. Curso: 6º de grao profesional

9.1.1. Obxectivos

Os obxectivos xa foron mencionados no anexo 4.2.1

9.1.2. Contidos

Contrapunto: Cantus Firmus. Contrapunto ata catro voces en tódalas especies. Mixtura de especies. O canon á 8ª a dúas voces.

- Harmonía: Sétimas sobre todos os graos, progresións modulantes, por cambio de tono e series de sétimas. O IV grao elevado (dominante de dominante). Dominantes secundarias. O VI grao rebaixado e os acordes no que intervén. Variantes plagais. Notas de paso e bordaduras. Harmonización de corais (empregando notas de paso e bordaduras). Apoiaturas, retardos e a nota pedal. II grao rebaixado (continuación do estudo da harmonía alterada natural, acorde de 6ª napolitana) Acordes de 11ª, 13ª e so-branceira. Escalas auxiliares. III e VII graos rebaixados (continuación do estudo da harmonía alterada natural). Acordes de 9ª.

- Composición: Construcción de frases musicais e harmonización das mesmas. Construcción de modelos de acompañamento pianístico empregando os recursos harmónicos coñecidos. Construcción de pequenas obras utilizando os recursos aprendidos. Tocar no piano os traballos realizados. Construcción de pequenas obras utilizando os recursos aprendidos.

- Análise: Análise harmónica: áreas tonais, funcións dos acordes, tipos de acordes: notas alleas; cadencias. Análise fraseolóxica: concepto de frase musical: elementos nos que se pode dividir: Motivo, subperíodo, semifrase ou ictus; frases: binarias e ternarias, conclusivas e suspensivas, simétricas ou asimétricas; unitónicas e modulantes; afirmativas e negativas. Clasificación das mesmas segundo o seu comezo remate: téticas, anacrúsicas, acéfalas/masculinas-femeninas. Contorno melódico e punto climático. Clasificación das texturas: homofónica, polifónica, melodía acompañada. Forma musical, concepto e importancia histórica. O Lied, o Coral, pequenas formas improvisatorias instrumentais. Análise motívica. Tema, definición, características. Funcións instrumentais. Temas e transformacións temáticas. Imitación directa, rítmica, invertida, etc... A Suite, o minueto de tipo ternario e o Scherzo. Imitación o canon. Texto e a música, os lieder. Rondó simple e con desenvolvemento. A sonata monotemática. Composición para dúos e tríos dentro das estruturas estudadas.

9.1.3. Criterios de avaliación

Os criterios de avaliación foron mencionados no anex 4.2.3

Deben garantir unha avaliación sistemática e obxectiva. Resumíndoos podemos sinalar os seguintes apartados:

- Escritura musical. Sobre baixo ou tiple ou dun esquema harmónico dado ou propio; contrapunto riguroso en especies, invertible e imitativo; estudio das técnicas de imitación; harmonización de corais a capella en estilo de J.S. Bach; realización de motetes en estilo renacentista. Identificación auditiva dos elementos da forma a pequena e gran escala. Identificación de erros
- Identificación analítica de elementos morfolóxicos e sintácticos e a forma a pequena e gran escala. Identificación de erros
- Improvisación de tipo homofónico ou horizontal a partir de esquemas dados e en diversos estilos históricos
- Interpretación ao piano dos exercicios realizados.

Desenvolver os contidos expostos nesta programación a partir do criterio establecido no eido do contrapunto tradicional atendendo aos parámetros do contrapunto en especies, o contrapunto imitativo, e as normas de conducción das voces

9.1.3.1. Mínimos esixibles

- Realizar os traballos propostos con un mínimo de control dos diferentes aspectos da composición que lle confiran á obra ou peza sentido musical e coherencia na súa estrutura e nos diferentes elementos.
- Aplicar as técnicas compositivas e os procedementos básicos na elaboración de exercicios e pequenas composicións. a. Preténdese que o alumnado saiba utilizar correctamente as técnicas e procedementos estudados na creación de composicións propias.
- Coñecer os elementos propios da linguaxe musical, así como as súas aplicacións na práctica compositiva. a. Comprobarase a capacidade do alumnado para seleccionar os elementos da linguaxe musical máis adecuados para cada momento da composición dos seus traballos.
- Utilizar correctamente, en exercicios escritos, os elementos e procedementos estudados. a. Preténdese avaliar o grao de asimilación e posta en práctica das técnicas estudadas.
- Saber compoñer pezas breves partindo dun motivo, dunha melodía ou dun texto. a. Preténdese que o alumnado aborde a composición de pezas breves con destreza e coherencia a partir dos elementos dados.
- Entregar os traballos propostos polo/a profesor/a referidos aos diversos contidos do curso para a súa corrección. a. Valorarase a capacidade de traballo

do/a alumno/a ao longo de cada trimestre de cara a comprobar a asimilación correcta dos contidos impartidos na clase.

- Asistir con regularidade ás clases ao longo do curso amosando interese pola materia e respecto polos/as compañeiros/as e o/a profesor/a.

9.1.4. Recursos didácticos

Poderase empregar material imprimado, xa apuntes, partituras ou fotocopias de libros preparadas polo/a profesor/a. Tamén poderase usar diferentes medios audiovisuais.

Libros de consulta:

– IMPRESOS

- MAS DEVESA, MANUEL: Fundamentos de composición. Rivera Editores. Valencia 2007
- SCHÖMBERG, ARNOLD: Fundamentos de la composición musical. Real Musical. Madrid 2001
- PLÁ, LLACER: Guía analítica de formas musicales para estudiantes. Real Musical. Madrid 2001
- Bloc de papel pautado normal e a 2 pentagramas (escritura pianística)
- Partituras de obras clásicas vogais, instrumentais e vogais, instrumentais (Clementi, Haydn, Mozart, Dussek...) e de pequenas obras románticas (Schumann, Schubert, Chopin, Mendelssohn)

– AUDIOVISUAIS

- Equipo de Audio con reproductor de CD e Mp3, TV e DVD. Un piano. Encerado pautado (a 4 pentagramas mínimo)
- INFORMÁTICO Ordenador portátil e software musical. Impresora e Scanner. Un teclado “maestro” e un módulo de sons. Canón de vídeo.
- Guía Analítica de Formas Musicais para estudiantes de Llacer Plá. Ed. Real Musical.
- Adestramento elemental para músicos de Paul Hindemith Ed. Ricordi Americana.
- Harmonía de Walter Piston, ed. Span Press Universitaria 1998.
- Tratado de contrapunto tonal y atonal de J. García Gago, ed. Clivis.
- Curso de formas musicales de Joaquín Zamacois, ed. Span Press Universitaria.
- Análisis del estilo musical de Jan La Rue, ed. Span Press Universitaria 1998.
- Tratado de la forma musical de Clemens Kühn, ed. Span Press Universitaria 1998
- Tratado de la forma musical de Julio Bas, ed. Ricordi.
- Formas de sonata de Charles Rosen, ed. Span Press Universitaria 1998.

- La melodía de Ernest Toch, ed. Span Press Universitaria.
- Tratado de armonía de J. Zamacois Vols. II e III ed. Span Press Universitaria 98 e Libros de ejercicios correspondientes ó tratado.
- Tratado de contrapunto de J. Torre Bertucci ed. Ricordi.
- Fundamentos de Composición De a. Schonberg ed.
- ALAIN, Olivier: Armonía.
- ARBIZU MORENO, J. M.: Didáctica de Eslava. Contrapunto, fuga y composición. Autoreditor 46. Pamplona, 1981.
- ARTAZA FANO, J.: evolución armónica y procedimientos compositivos. Master Ediciones
- BARÓN Michel: curso de armonía y contrapunto riguroso. Internet 2001
- D'AGVILO, Sydney: El discurso musical: estudio sobre estilística de la composición. Intervalic. Madrid, 2001.
- DE LA MOTTE, Diether: Armonía. Labor, 1989
- DE NARDIS, Camillo: Curso Teórico - Práctico de Armonía. Ed. Ricordi
- FORNER, J. E WILBRANDT, J.: Contrapunto Creativo. Ed. Labor. Barcelona 1993.
- FUBINI, Enrico: la estética musical desde la antigüedad hasta el siglo XX. Ed. Alianza. Madrid 1988.
- HABA, Alois: nuevo tratado de armonía. Real Musical. Madrid, 1984.
- HINDEMITH, Paul: práctica de la composición a dos voces. Ricordi. Buenos Aires, 1962.
- J. GROUT, Donald e V. PALISCA, Claude: historia de la música occidental vol. I e II. Alianza Música. Madrid, 1988
- KÁROLY, Ottó: introducción a la música del siglo XX. Ed. Alianza. Madrid 2000.
- KÜHN, Clemens: historia de la composición musical en ejemplos comentados. Idea Books. Barcelona, 2003.
- LÓPEZ, Julio: la música de la modernidad: de Beethoven a Xenakis. Ed. An-trophos. Barcelona, 1984.
- MÁZ DEVEESA, M.: Fundamentos de composición. Rivera Editores. Valencia, 2007.
- MOORE, Douglas: Guía de los estilos musicales. Ed. Taurus. Madrid, 1981.
- MORGAN P., Robert: antología de la música del siglo XX. Akal. Madrid 1998/2000

- PISTON, WALTER: *Harmonía*. Ed. Spans Press Universitaria 1998
- PISTON, WALTER: *Orquestación*. Real Musical. Madrid, 1984.
- PLANTINGA, León: *La música romántica*. Ed. Akal. Madrid, 1992.
- REGER, Max: *contribuciones al estudio de la modulación*. Real Musical. Madrid, 1978.
- RETI, Rudolph: *Tonalidad, atonalidad y pantonalidad*. Ed. Rialp. Madrid 1965
- RIEMANN, Hugo: *Composición Musical*. Ed, Labor. Barcelona 1929.
- RIMSKY-KORSAKOV, Nicolai: *principios de orquestación*. Ricordi Americana. Buenos Aires, 1946.
- ROLDÁN SAMIÑÁN, R.: *técnica de la composición*. Ediciones Si Bemol S.L. Málaga 2004.
- ROSEN, Charles: *El estilo Clásico: Haydn, Mozart, Beethoven*. Alianza Ed. Madrid, 1986.
- ROSEN, Charles: *Formas de sonata*. Ed. Labor. Barcelona 1987.
- SALZER, F e SCHACHER, C.: *el contrapunto en la composición: estudio de la conducción de las voces*. Idea Books S.A. Barcelona, 2000
- SCHÖMBERG, Arnold: *Modelos para estudiantes de composición*. Ricordi Americana. Buenos Aires, 1943.
- SCHÖNBERG, Arnold: *Harmonía*. Ed. Real Musical. Madrid, 1974
- STEVENS, Denis: *la música instrumental del barroco (historia general de la música, vol. II)* Ed. Istmo, Madrid, 1966.
- SWINDALE, Owen: *La composizione polifónica*. Ed. Ricordi. Milán, 1979 (italiano)
- TEMES, José L.: *los instrumentos de percusión en la música actual*. Ed. Digesa. Madrid, 1979.
- TOCH, Ernst: *La melodía*. Labor. Barcelona, 1989.
- VITTORIO, Roberto J. de: *Armonía y composición aplicados a la guitarra*. Alpuerto S.A. Madrid, 1995. Páxina 25 de 28

10. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica

Seguindo as instrucións que se recollen no artigo 2º da orde do 8 de Febreiro de 2008 pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música na Comunidade Autónoma de Galicia, e que indican que “[...]a avaliación terá un carácter formativo e orientador do proceso educativo e proporcionará unha información constante que permita mellorar tanto os procesos coma os resultados da intervención educativa[...]”, este departamento leva a cabo unha tripla avaliación: do proceso de aprendizaxe (que se desenvolveu no apartado correspondente de cada curso), da programación didáctica e da nosa labor docente.

O seguimento e avaliación das programacións será rexistrado por cada docente e tratado nas reunións periódicas do departamento, quedando constancia na acta daquelas desviacións e modificacións acordadas. Estas ideas e propostas de mellora serán incluídas na memoria final do departamento, xa que servirán de base para a elaboración da programación didáctica do vindeiro curso.

Por outra banda, a misión da Comisión de Coordinación Pedagóxica será a de garantir que as programacións didácticas dos distintos departamentos presenten coherencia secuencial entre todas elas, e indicar, se é o caso, as modificacións pertinentes que deberán ser realizadas polos departamentos.

Dende o Departamento da materia para avaliar a nosa programación didáctica teremos en conta os seguintes aspectos:

- **Obxectivos:** Adecuación ás necesidades específicas do alumnado e do Proxecto Educativo do Centro
- **Contidos:** Validez na súa elección con respecto aos obxectivos expostos e adecuación ao nivel do alumnado
- **Actividades:** Atención á diversidade das capacidades e adecuación aos intereses do alumnado e aos seus ritmos de aprendizaxe
- **Criterios metodolóxicos:** A adecuación e coherencia dos mesmos
- **Os medios e recursos:** Avaliación dos criterios para a elección dos medios e recursos didácticos e a súa adecuación aos obxectivos propostos.
- **A avaliación:** Comprobarase a idoneidade e a adecuación entre criterios de avaliación, técnicas e procedementos, así como entre os criterios de avaliación, contidos e obxectivos
- **Alumnado:** A relación co alumnado, ademais do clima de convivencia e traballo.

Procederase á valoración da programación didáctica despois de cada avaliación, tendo en conta as cualificacións e o análise detallado de todos os obxectivos e contidos incluídos. Levarase a cabo un seguimento mensual sobre o cumprimento da programación. O final de cada curso revisarase a consecución dos obxectivos baseándose no traballo por parte do alumnado dos diferentes cursos. Os procedementos de avaliación a utilizar serán os seguintes:

- 1- Avaliación diagnóstica inicial. Nas primeiras clases farase un control do nivel que trae o alumnado do curso anterior.
- 2-Avaliación continua ou de progreso. Ó longo do curso farase uso das actividades e criterios de avaliación para comprobar a evolución do alumnado.
- 3- Avaliacións trimestral e final. Ó final de cada trimestre e do curso realizarase algunhas das actividades de avaliación previstas na programación, para comprobar o nivel acadado polo alumnado.

Actividades de autoavaliación do alumnado.

Pódense facer diversos exercicios para que o alumnado coñeza o seu propio nivel, coma que se intercambien as obras realizadas por eles comentando as diferenzas e os resultados finais de outros correctamente realizados.

11.Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento

Do mesmo xeito que se indica no punto anterior, a avaliación do labor docente supón un dos tres elementos a avaliar dentro do noso sistema educativo xunto co proceso de aprendizaxe e a programación didáctica.

Será misión do profesorado realizar a análise dos datos que obteña trala avaliación do alumnado e da programación didáctica para realizar as diferentes adaptacións ou adecuacións das estratexias metodolóxicas co fin de mellorar os resultados acadados.

Para levar a cabo este proceso contarase tamén coa análise das enquisas de satisfacción do alumnado como vía alternativa ás clases para obter datos directos relativos á súa función.

Nas reunións do departamento trataranse todos estes puntos ademais dos que o profesorado considere relevantes, sen descoidar aspectos como os recursos materiais e persoais dos que dispón o propio departamento para ofrecer unha ensinanza de calidade, trasladando á Comisión de Coordinación Pedagóxica todo aquilo que se estime oportuno.

12.ANEXOS

12.1.Probas de acceso a outros cursos do grao profesional (2º, 3º, 4º,5º e 6º cursos)

12.1.1. Normativa Xeral

(Extracto do Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música)

Artigo 12º.-Acceso a outros cursos

Poderase acceder a calquera outro curso das ensinanzas profesionais sen ter cursado os anteriores sempre que, a través dunha proba, a persoa aspirante demostre posuír os coñecementos necesarios para cursar con aproveitamento as ensinanzas correspondentes.

A Consellería de Educación e Ordenación Universitaria deberá regular o procedemento de acceso a calquera outro curso, que se axustará ao disposto nos puntos seguintes.

Esta proba constará de dous exercicios:

1.Interpretación, no instrumento, de tres obras de diferentes estilos, do nivel correspondente ao curso inmediatamente anterior ao que se opte, e das cales, como mínimo, unha deberá interpretarse de memoria. Este exercicio cualificarase de cero a dez puntos, e cumprirá una cualificación mínima de cinco puntos para o superar.

2.Exercicio teórico-práctico para valorar os coñecementos das materias dos cursos anteriores a que se opte. Este exercicio cualificarase de cero a dez puntos, e cumprirá una cualificación mínima de cinco puntos para o superar.

A puntuación definitiva da proba citada nos puntos anteriores será a media ponderada da cualificación obtida en ambos os exercicios. Para estes efectos ponderarase o primeiro deles nun 70 por cento, e o segundo nun 30 por cento.

A superación da proba de acceso faculta exclusivamente para se matricular no curso académico en que fose convocada.

(Extracto da Orde do 28 de xullo de 2008 pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música)

Capítulo III. PROBAS DE ACCESO

Artigo 9º.-

Os/As aspirantes deberán presentarse para a realización de cada exercicio provistos do DNI ou documento fidedigno acreditativo da súa identidade e do xustificante da matrícula, así como das partituras orixinais para a súa interpretación perante o tribunal. No caso de que a proba de acceso requira da participación dalgún tipo de acompañamento

mento musical, ben sexa pianístico ou para música de cámara, este correrá a cargo do/a aspirante á praza.

12.2.Premios Fin de Grao

Segundo consta na lexislación vixente, os departamentos didácticos establecerán os criterios valorativos para a obtención do premio de fin de grao profesional.

12.2.1.Contidos da proba

- Presentación por parte dos/as aspirantes dun programa cunha duración comprendida entre os 20 e os 40 minutos, sendo 20 minutos a duración mínima para a proba.
- Inclusión dunha serie de obras que representen, cando menos, tres estilos diferentes, quedando excluídos desta particularidade os instrumentos nos que non sexa posible.
- Interpretación de memoria dunha das obras presentadas.

12.2.2.Criterios de avaliación

- Realizar unha interpretación musical de calidade acorde ás esixencias da proba.
- Presentar un programa coherente en relación aos contidos expostos.
- Interpretar un programa que presente obras de diferentes épocas e/ou estilos cunha dificultade acorde ao nivel.